

מפגש מס' 137

דף למנחה

דברי הימים א כ"ב - כ"ו

תוכן הפרקים שנלמדו השבוע



פרק כ"ב - דוד מעביר לשלמה את המשימה לבנות את המקדש, ומתחיל בהכנות: איסוף אוצרות ומינוי בעלי מלאכה

פרק כ"ג - המלכת שלמה, מפקד הלויים וחלוקתם למחלקות לקראת עבודתם במקדש

פרק כ"ד - חלוקת כ"ד משמרות כהונה

פרק כ"ה - משפחות הלויים המשוררים, וחלוקתם לכ"ד משמרות

פרק כ"ו - משפחות הלויים השוערים והאחראים על אוצרות המקדש.

לימוד מעמיק



ההכנות לבניית המקדש

דוד אמנם לא זכה לבנות את בית המקדש, מאחר ובתקופת מלכותו עוד לא בשלו התנאים לשם כך (כפי שלמדנו בשיעור הקודם), אולם לדוד היה רצון עז לבנות את המקדש, והוא עשה הכנות רבות לקראת בנייתו, המתוארות במפורט בספר דברי הימים:

- העלאת הארון לירושלים (י"ג; ט"ו-ט"ז)
- בקשה לבניית המקדש (י"ז)
- קניית גורן ארונה - קביעת מקום המקדש (כ"א)
- ציווי על שלמה לבנות את המקדש (כ"ב; כ"ח)
- איסוף אוצרות ומינוי בעלי מלאכה לבניית המקדש (כ"ב)
- פניה אל שרי העם לעזור בבניית המקדש (כ"ב)
- חלוקת הלויים והכהנים למחלקות ולמשמרות עבודה במקדש (כ"ג-כ"ו)
- הכנת תכנית לבניית המקדש (כ"ח)
- פניה אל העם להתנדב לבניית המקדש (כ"ט)

למעשה, דוד עושה את כל ההכנות האפשריות לקראת בניית המקדש, מלבד בניית המבנה עצמו, שאותו יבנה שלמה בנו.

חלק א - קביעת מקום המקדש

כפי שראינו בשיעור הקודם, לא היה ידוע מהו המקום בו ייבנה המקדש. כאשר דוד מחליט לבנות את המקדש, הוא עדיין לא יודע מהו המקום הראוי, אבל הוא מחליט שמקום זה קשור לירושלים, עיר הבירה של מלכותו, ולכן הוא מעלה לשם את ארון ה'. את מקום המקדש מוצא דוד בעקבות הסיפור הכואב של המפקד, אשר בעקבותיו מגיעה מגפה קשה. כיצד מסתיימת המגפה?

בשלב ראשון דוד רואה התגלות של המלאך המשחית, כשחרבו שלופה על ירושלים: וישלח האלהים מלאך לירושלם להשחית את ובהשחית ראה ה' וינחם על הרעה ויאמר למלאך המשחית רב עתה הרף ידך ומלאך ה' עמד עם גרן ארנן היבוסים וישא דויד את עינו וירא את מלאך ה' עמד בין הארץ ובין השמים וחרבו שלופה בידו נטויה על ירושלם ופל דויד והזקנים מקסים בשקים על פניהם (טו-טז). התגלות זו מדגישה את העובדה שהמגפה היא מאת ה', וניתן גם להבין שיש משמעות למקום בו מתגלה המלאך. בעקבות ההתגלות, דוד נופל על פניו, ומקבל הכוונה נבואית להקים מזבח באותו מקום, ככפרה על החטא: ומלאך ה' אמר אל גד לאמר לדויד כי יעלה דויד להקים מזבח לה' בגרן ארנן היבסי (יח). דוד מתעקש לקנות את הגורן לפני הקמת המזבח ולא לקבל אותו בחינם: תנה לי מקום הגרן ואבנה בו מזבח לה' בכסף מלא תנהו לי (כב), דבר המעיד שדוד מבין שמקום ההתגלות הוא בעל משמעות, וצריך להיות בבעלות עם ישראל באופן רשמי וקבוע.

בניית המזבח והקרבת הקורבנות נענית ע"י ה' באש מן השמים: ויבן שם דויד מזבח לה' ויעל עלות ושקלים ויקרא אל ה' ויענהו באש מן השמים על מזבח העולה (כו). בעקבות זאת, דוד מבין שזהו מקום שראוי להקים בו מזבח קבוע, ולא באופן חד פעמי: ביעת ההיא בראות דויד כי ענהו ה' בגרן ארנן היבוסים ויבן שם (כח). ולא רק שהוא זוכר שם באופן קבוע, אלא הוא מבין שזהו המקום הראוי לבניית המקדש: ויאמר דויד זה הוא בית ה' האלהים וזה מזבח לעלה לישראל (כ"ב, א).

שאלה למחשבה:



מהי הדרך הראויה לבחירת מקום המקדש, לדעתכם?
מדוע מקום המקדש מתגלה דווקא באופן כזה - ע"י בני אדם, בעקבות חטא, ולא בגילוי אלוקי המצביע על מקום המקדש, או בבחירה של דוד במקום בצורה חיובית (כמו הבחירה בירושלים)?

מן התיאור בדברי הימים נראה שמחשבותיו של דוד עסוקות בעיקר בבניית המקדש, וכך כל דבר שקורה לו מתקשר למקדש:

הוא בונה עיר בירה ובית מלוכה - ומרגיש שהוא צריך להביא את ארון ה' לשם (י"ג);
הוא מצליח במלחמות - ומקדיש את השלל לאוצרות המקדש (י"ח);

כך גם בסיפור המגפה - **ההתגלות האלוקית, בניית המזבח והכפרה על החטא מתפרשים ע"י דוד כעדות לכך שזהו המקום הראוי להיות מקדש**, מאחר והמקדש הוא מקום ההתגלות האלוקית והכפרה על חטאי העם.

בנוסף לכך, ננסה לתת משמעות גם למציאת מקום המקדש דווקא בעקבות המפקד והמגפה. המפקד המתואר בפרק כ"א הוא איננו מפקד הכרחי לצורך כלשהו, אלא דוד סתם רוצה למנות את העם, ולכן כבר בתחילת הדרך יואב מתריע על כך: ויאמר יואב יוסף ה' על עמו בהם מאה פועלים הלא אדני המלך כלם לאדני לעבדים למה יבקש זאת אדני למה יהיה לאשמה לישראל (כ"א, ג). בסופו של דבר המפקד גורר אחריו עונש כבד - מגפת דבר. וכך מסביר המדרש:

מדרש תנחומא (ורשא) פרשת כי תשא:



רבי אליעזר בשם רבי יוסי בן זמרא אמר, כל זמן שנמנו ישראל לצורך לא חסרו, ושלא לצורך חסרו, ואימתי נמנו לצורך בימי משה ושלא לצורך בימי דוד.

העונש הכבד המגיע בעקבות המפקד, מבהיר את חומרת המעשה. אך מהו החטא במפקד?

אברנאל לשמו"ב כ"ד:



הכה לב דוד אותו, שראה חטאו במה שהתגאה עם עמו ונחלתו ומה' יסור לבו שהוא העזר האמיתי...

רלב"ג לשמו"ב כ"ד:



והנה החטא היה בזה המספר לפי מה שאחשוב כי זה יורה על שדוד היה שם בשר זרועו **בבטחו על רב העם** ולא היה ראוי שיבטח כי אם בשם יתברך...

ספירת העם נותנת תחושה של עצמה, ואולי אפילו גאווה. גם כאשר יוצאים למלחמה ומונים את העם לצורך כך, יש חשש לתחושה של הסתמכות על כמות החיילים וכח הצבא, במקום להסתמך על הבטחון בה'. אמנם אין ברירה ויש צורך לעשות מפקדים, אך יש חשש שמפקד יביא את העם לתחושות לא נכונות של גאווה, וזהו הגורם לנגף. לכן, דווקא בזמן שעורכים מפקד עלינו להיזכר מיהו הנותן לנו את הכוח לעשות את החייל הזה.

כיצד, אם כן, ניתן לעשות מפקד בדרך ראויה, כך שלא נגיע לתחושת "כחי ועוצם ידי"? התורה מלמדת אותנו על כך בספר שמות. בין כל הציוויים על בניית המשכן, ישנה מצווה למנות את העם ע"י נתינת מחצית השקל תרומה לה', כך, דווקא בזמן המפקד, מזכירים את מקום השכינה בעם ישראל, את התלות בה', ואת הצורך לפנות אליו. משה הדגים לישראל כיצד עורכים מפקד כזה, וכיצד משתלב מניין העם עם בניין המשכן.

כך גם בימי דוד, המגפה נעצרה כאשר דוד בנה מזבח לה', ובעקבות זאת גם קנה את המקום, ובנה בו את המקדש. אם כן, הקשר בין מציאת מקום המקדש לבין פתרון הבעיה במפקד אינו מקרי. **נראה שדוד למד ממשה את הקשר המהותי בין מפקד לבניית המקדש.** תרומה לה' או פנייה אל ה' דרך המקדש מראה שהאדם מבין שבאמת אין משמעות לכמות המספרית, אלא **הכוח לעשות חיל הוא מאת ה'.** כשהאווירה היא כזו אין בעיה במפקד, והמגפה נעצרת (עוד על גילוי מקום המקדש ע"י מגיפה שמעו [בשיעורו של הרב יצחק לוי](#)).

בחירת מקום המקדש נעשתה בגילוי אלוקי בשילוב עם בחירה אנושית. מצד אחד - המלאך התגלה לדוד במקום המתאים, והנביא נשלח לומר לו לבנות שם מזבח. ומצד שני, ההבנה שזהו המקום לבנות מזבח קבוע ובית לה' - היא ההבנה וההחלטה של דוד, בעקבות האירועים, שלא נאמרה לו במפורש.

בסופו של דבר, מתברר שהמקדש ייבנה בהר המוריה, מקום עקידת יצחק, אשר נקרא "ה' יראה", שהוא גם מקום אבן השתיה, ממנה הושתת העולם כולו. **זהו המקום הראוי ביותר להקמת המקדש, ואין זה מקרי שדוד הגיע לבחירת מקום זה.**

חלק ב - ציווי על שלמה לבניית המקדש

המלכת שלמה מתוארת בדברי הימים כחלק מההכנות לבניית המקדש, ולא כעומדת בפני עצמה.

הדבר הראשון שמספרים על שלמה בספר דברי הימים הוא **שדוד מצווה עליו לבנות את המקדש:** וַיִּקְרָא לְשִׁלְמֹה בְנוֹ וַיִּצְוֵהוּ לְבָנוֹת בַּיִת לַיהוָה יִשְׂרָאֵל: וַיֹּאמֶר דָּוִד לְשִׁלְמֹה בְנִי אֲנִי הִיָּה עִם לְבָבִי לְבָנוֹת בַּיִת לַיהוָה: וַיְהִי עָלַי דְּבַר ה' לֵאמֹר דָּם לְרֵב שְׁפָכְתָּ וּמִלְחָמוֹת גְּדֹלוֹת עָשִׂיתָ לֹא תִבְנֶה בַיִת לַיהוָה שֶׁכֶּפֶת אֶרֶץ לְפָנָי: הִנֵּה בֶן נוֹלָד לְךָ הוּא יִהְיֶה אִישׁ מְנוּחָה וְהִנְחֹתִי לוֹ מִקֵּץ אוֹיְבָיו מִסָּבִיב כִּי שְׁלֹמֹה יִהְיֶה שָׂמוֹ וְשָׁלוֹם וְשָׁקֵט אֲתֵן עַל יִשְׂרָאֵל בְּיָמָיו: הוּא יִבְנֶה בַיִת לַיהוָה וְהוּא יִהְיֶה לִי לְבֶן וְאֲנִי לוֹ לְאָב וְהִכְיִנֹתִי כִּסֵּא מְלָכוּתוֹ עַל יִשְׂרָאֵל עַד עוֹלָם: עֲתָה בְנִי יְהִי ה' עִמָּךְ וְהִצְלַחְתָּ וּבְנִיתָ בַיִת לַיהוָה כַּאֲשֶׁר דָּבַר עֲלֶיךָ: אֲךָ יִתֵּן לְךָ ה' שֶׁכֶל וּבִינָה וַיִּצְוֶךָ עַל יִשְׂרָאֵל וְלִשְׁמוֹר אֶת תּוֹרַת ה' אֱלֹהֶיךָ: אֲזַי תִּצְלַח אִם תִּשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת אֶת הַחֻקִּים וְאֶת

המשפטים אשר צוה ה' את משה על ישראל חזק ונאמן אל תירא ואל תחת: (כ"ב, ו-יג). הציווי על שלמה לבנות את המקדש הוא מימוש של רצונו של דוד לבנות את המקדש, ואגב הציווי על בניית המקדש, ניתן להבין ששלמה הוא הבן היורש את דוד במלוכה ולכן הוא זה שמצווה לבנות את המקדש.

המלכת שלמה נאמרת לראשונה במשפט קצר אחד, אגב תיאור ההכנות לבניית המקדש: וְדָוִד זָקֵן וְשָׁבַע יָמִים וַיִּמְלֶךָ אֶת שְׁלֹמֹה בְּנוֹ עַל יִשְׂרָאֵל (כ"ג, א), גם בפרק כ"ח, בו לכאורה מתוארת המלכת שלמה, המוקד הוא בניית המקדש, ושלמה מתמנה למלך על מנת שיבנה את בית המקדש: וַיִּקַּם דָּוִד הַמֶּלֶךְ עַל רַגְלָיו וַיֹּאמֶר שְׂמֵעוּנִי אֲחִי וְעַמִּי אֲנִי עִם לְבָבִי לְבָנוֹת בַּיִת מְנוּחָה לְאַרְוֶן בְּרִית ה' וְלִהְדֹם רַגְלֵי אֱלֹהֵינוּ וְהַכִּינוּתִי לְבָנוֹת: וְהָאֱלֹהִים אָמַר לִי לֹא תִבְנֶה בַּיִת לְשִׁמִּי כִּי אִישׁ מִלְחָמוֹת אֲתָה וְדָמִים שָׁפַכְתָּ: וַיִּבְחַר ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בִּי מִכָּל בֵּית אָבִי לְהִיוֹת לְמֶלֶךְ עַל יִשְׂרָאֵל לְעוֹלָם כִּי בִיהוּדָה בָּחַר לְנָגִיד וּבְבִית יְהוּדָה בַּיִת אָבִי וּבְבִנֵי אָבִי בִּי רִצָּה לְהַמְלִיךְ עַל כָּל יִשְׂרָאֵל: וּמִכָּל בְּנֵי בִּי רַבִּים בָּנִים נָתַן לִי ה' וַיִּבְחַר בְּשְׁלֹמֹה בְּנִי לְשֹׁבֵת עַל כָּפֵא מַלְכוּת ה' עַל יִשְׂרָאֵל: וַיֹּאמֶר לִי שְׁלֹמֹה בְּנִי הוּא יִבְנֶה בַּיִתִּי וְחִצְרוֹתַי כִּי בְחַרְתִּי בּוֹ לִי לְבֵן וְאֲנִי אֱהִיֶּה לוֹ לְאָב: וְהַכִּינוּתִי אֶת מַלְכוּתוֹ עַד לְעוֹלָם אִם יִחַזַּק לְעֲשׂוֹת מִצְוֹתַי וּמִשְׁפָּטַי כַּיּוֹם הַזֶּה... רָאה עֲתָה כִּי ה' בָּחַר בְּךָ לְבָנוֹת בַּיִת לְמִקְדָּשׁ חֲזָק וְעֲשֵׂה (כ"ח, ב-ו).

חלק ג - הכנות דוד לבניית המקדש

בנוסף לקביעת מקום המקדש ומינוי המלך שיקים את המקדש, דוד עושה את כל ההכנות האפשריות לקראת בניית המקדש:

א. איסוף אוצרות למקדש: שלל המלחמות של דוד מוקדש לאוצרות המקדש: וּמִטְבַּחַת וּמִכּוּזַב וּמִכּוּזַב עָרֵי הַדְּדָעוֹר לָקַח דָּוִד נְחֹשֶׁת רַבָּה מְאֹד בַּה עָשָׂה שְׁלֹמֹה אֶת יַם הַנְּחֹשֶׁת וְאֶת הַעֲמֻדִים וְאֶת כְּלֵי הַנְּחֹשֶׁת: וַיִּשְׁמַע תְּעוּ מֶלֶךְ חֶמֶת כִּי הִכָּה דָּוִד אֶת כָּל חֵיל הַדְּדָעוֹר מֶלֶךְ צוּבָה: וַיִּשְׁלַח אֶת הַדּוֹרֵם בְּנוֹ אֶל הַמֶּלֶךְ דָּוִד לְשֹׂאֹל לְשֹׂאֹל לֹא לְשֹׁלֹם וְלִכְרוֹ עַל אֲשֶׁר נָלַחַם בְּהַדְּעוֹר וַיִּבְהוּ כִּי אִישׁ מִלְחָמוֹת תְּעוּ הָיָה הַדְּדָעוֹר וְכָל כְּלֵי זָהָב וְכֶסֶף וְנְחֹשֶׁת: גַּם אֲתֶם הַקְּדִישׁ הַמֶּלֶךְ דָּוִד לְה' עִם הַכֶּסֶף וְהַזָּהָב אֲשֶׁר נָשָׂא מִכָּל הַגּוֹיִם מִדָּוִד וּמִמּוֹאָב וּמִבְּנֵי עַמּוֹן וּמִפְּלִשְׁתִּים וּמִמִּצְרַיִם (י"ח, ח-יא):

בנוסף לכך, דוד משקיע מאמץ באיסוף חומרי בנייה ואוצרות טבע שונים לצורך בניית המקדש: ...לְחֻצוֹב אֲבָנֵי גִזִּית לְבָנוֹת בַּיִת הָאֱלֹהִים: וּבְרָזָל לְרֹב לְמִסְמָרִים לְדֹלְתוֹת הַשְּׁעָרִים וּלְמַחְבְּרוֹת הַכִּינִי דָּוִד וְנְחֹשֶׁת לְרֹב אִין מִשְׁקָל: וְעֲצֵי אֲרָזִים לְאִין מִסְפָּר כִּי הִבִּיאוּ הַצִּידָנִים וְהַעֲרִים עֲצֵי אֲרָזִים לְרֹב לְדָוִד: וְהִנֵּה בְּעֵנֵי הַכִּינוּתִי לְבַיִת ה' זָהָב כְּכָרִים מְאֹד אֶלָּה וְכֶסֶף אֶלָּה אֲלֵפִים כְּכָרִים וְלִנְחֹשֶׁת וְלִבְרָזָל אִין מִשְׁקָל כִּי לְרֹב הָיָה וְעֲצֵים וְאֲבָנִים הַכִּינוּתִי וְעֲלִיהֶם תּוֹסִיף (כ"ב, ב-ד; יד).

ב. מינוי בעלי מלאכה לבניית המקדש: וַיֹּאמֶר דָּוִד לְכָנוּס אֶת הַגֵּרִים אֲשֶׁר בְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲמֵד חֲצִבִּים לְחֻצוֹב אֲבָנֵי גִזִּית לְבָנוֹת בַּיִת הָאֱלֹהִים: וַעֲמָךְ לְרֹב עֲשֵׂי מְלָאכָה חֲצִבִּים וְחַרְשֵׁי אֲבָן וְעִיץ וְכָל חֶכֶם בְּכָל מְלָאכָה: לְזָהָב לְכֶסֶף וְלִנְחֹשֶׁת וְלִבְרָזָל אִין מִסְפָּר קוּם וְעֲשֵׂה וַיְהִי ה' עִמָּךְ (כ"ב, ב; טו-טז).

ג. פניה אל שרי העם לעזור בבניית המקדש: וַיִּצַו דָּוִד לְכָל שָׂרֵי יִשְׂרָאֵל לְעֹזֵר לְשְׁלֹמֹה בְּנוֹ: הֲלֹא ה' אֱלֹהֵיכֶם עִמָּכֶם וְהִנֵּיחָ לְכֶם מִסְכִּיב כִּי נָתַן בְּיָדִי אֶת יִשְׂרָאֵל וְנִכְבְּשָׁה אֶרְצָךְ לְפָנָי ה' וּלְפָנָי עַמּוֹ: עֲתָה תִּנְּנוּ לְבַבְכֶם וּנְפֹשְׁכֶם לְדָרוֹשׁ לְה' אֱלֹהֵיכֶם וְקוּמוּ וּבְנֵנוּ אֶת מִקְדָּשׁ ה' הָאֱלֹהִים לְהִבְיֵא אֶת אֲרוֹן בְּרִית ה' וְכָלִי קִדְּשׁ הָאֱלֹהִים לְבַיִת הַנִּבְנֶה לְשֵׁם ה' (כ"ב, יז-טו).

ד. חלוקת הלויים והכוהנים למחלקות ולמשמרות עבודה במקדש: בפרק כ"ג, דוד פוקד את הלויים, לפי משפחות, ומחלק אותם למחלקות ([לחצו כאן לתרשים שושלת בני לוי בדברי הימים](#)). הלויים בני אהרון הם הכוהנים העובדים בהקרבת הקורבנות. כל שאר הלויים ממלאים תפקידים שונים במקדש, שכולם מכוונים לתכלית אחת: וְשִׁמְרוּ אֶת מִשְׁמֶרֶת אֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת מִשְׁמֶרֶת הַקֹּדֶשׁ (כ"ג, לב). ואלה תפקידי הלויים:

- אחראים על בניית המקדש - לְנִצָּחַ עַל מְלָאכָתָּ בַּיִת ה' (כ"ג, ד).
- שְׂטָרִים וְשִׁפְטִים (כ"ג, ד).
- שְׂעָרִים - אחראים על שערי המקדש (כ"ג, ה; פירוט חלוקתם למשמרות - בפרק כ"ו)

- לויים משוררים - מהללים לה' בגלים (כ"ג, ה); פירוט חלוקתם למשמרות - בפרק כ"ה).
- משגיחים על סדרי עבודת המקדש - ...על החצרות ועל הלשכות ועל טהרת לכל קדש ומעשה עבדת בית האלהים (כ"ג, כח).
- אחראים על אוצרות המקדש, שהתחילו להיאסף עוד מימי שמואל, שאול ודוד: הוא שלמות ואחיו על כל אצרות הקדשים אשר הקדיש דויד המלך וראשי האבות לשרי האלפים והמאות ושרי הצבא: מן המלחמות ומן השלל הקדישו לחזק לבית ה': וכל ההקדיש שמואל הראה ושואל בן קיש ואבנר בן נר ויזאב בן צדויה כל המקדיש על יד שלמית ואחיו (כ"ו, כו-כח).

הלויים המשוררים הם בני אסף הימן וידותון (הנזכרים גם בכותרות מזמורי תהלים): כל אלה על ידי אביהם בשיר בית ה' במצולתים נבלים ונגרות לעבדת בית האלהים על ידי המלך, אסף וידותון והימן (כ"ה, א). חלוקתם נעשתה בגורל ל-24 משמרות עבודה: ויפילו גורלות משמרת לעמת פקטן בגדול מבין עם תלמיד (לחצו כאן לעיון בתרשים משפחות המשוררים).

עבודת הלויים המשוררים במקדש תוארה בהרחבה כבר בפרקים ט"ו-ט"ז, כחלק מהעלאת הארון לירושלים. הלויים המשוררים ליוו בנגינה ובשירה את העלאת הארון, ועם הגעתו למקום מנוחתו בירושלים קבע דוד משמרות של לויים משוררים לפני הארון ולפני המזבח, עוד לפני שעסק בבניית המקדש. שם גם נזכר שיר התמיד אותו נהגו לשיר לפני הארון והמזבח: ביום ההוא אז נתן דויד בראש להדות לה' ביד אסף ואחיו: הודו לה' קראו בשמו הודיעו בעמים עלילתיו: שירו לו זמרו לו שיחו בכל נפלאותיו: התהללו בשם קדשו ישמח לב מבקשי ה': דרשו ה' ועזו בקשו פניו תמיד (ט"ז, ז-יא). **החזרה על תפקיד הלויים המשוררים בהרחבה ובפירוט מדגישה את חשיבות התפקיד הזה בין כל שאר עבודות המקדש.** (עוד על המשוררים ראו [בפוסט מאת יהודה קיל](#), ובפוסט מאת הרב ד"ר יואל [בן נון](#))

הלויים השוערים, האחראים על פתיחת וסגירת שערי המקדש, הם מבני אסף ועובד-אדום (מצאצאי קורח) ומבני חוסה (מצאצאי מררי).

פרק כ"ד עוסק במשמרות הכהונה. בימי דוד שימשו שני כהנים גדולים: אחימלך מצאצאי איתמר, שנהרג ע"י שאול בנב, ובהמשך - צדוק מצאצאי אלעזר. דוד מחלק את הכהנים בעזרת גורל ל-24 משמרות, 16 משמרות מבני אלעזר, ו-8 משמרות מבני איתמר. חלוקה זו נכתבה ונשתמרה לדורות: ויכתבם שמעיה בן נתנאל הסופר מן הלוי לפני המלך והשרים וצדוק הכהן ואחימלך בן אביתר וראשי האבות לפנהיגים וללויים (כ"ד, ו).

(להרחבה על משמעות המספר 24 במשמרות הכהונה והלויה שמעו את [הרב אורי שרקי](#) ואת [ד"ר נריה קליין](#))

ה. **הכנת תכנית לבניית המקדש:** דוד אמנם לא בנה בעצמו את המקדש, אך מתברר שהוא הכין תכניות אדריכליות לבניית המקדש: ויהן דויד לשלמה בנו את תבנית האולם ואת בתיו וגנזיו ועליתיו וחדדיו הפנימים ובית הכפרת: ותבנית כל אשר היה ברוח עמו לחצרות בית ה' ולכל הלשכות סביב לאצרות בית האלהים ולאצרות הקדשים... הכל בכתב מיד ה' עלי השביל כל מלאכות התבנית (כ"ח, יא-יט). נראה שהתכנית ניתנה לו ברוח הקודש או בנבואה:

רד"ק דברי הימים א פרק כח פסוק יט



פירוש "הנה לך הכל בכתב מסודר כמו שהוא מיד ה' על כל מלאכות התבנית" כי בנבואה נאמר לו כמו שכתבנו על יד שמואל הרואה.

ו. פניה אל העם להתנדב לבניית המקדש: לאחר שדוד עושה הכנות רבות בעצמו, הוא דואג גם לשתף את העם בבניית המקדש: ויאמר דוד המלך לכל הקהל שלמה בני אהרן בחר בו אלהים נער ורך והמלאכה גדולה כי לא לאדם הבירה כי לה' אלהים: וככל כחי הכינתי לבית אלהי... ומי מתנדב למלאות ידו היום לה' ויתנדבו שרי האבות ושרי שבטי ישראל ושרי האלפים והמאות ושרי מלאכת המלך: ויתנו לעבודת בית האלהים זהב כפרים חמשת אלפים ואדרכתים רבו וכסף כפרים עשרת אלפים... וישמחו העם על התנדבם כי בלב שלם התנדבו לה' (כ"ט, א-ט).

שאלה למחשבה:



- מה משמעות הדבר שכל ההכנות לבניית המקדש נעשו ע"י דוד?
- נסו לשער, מדוע דוד עושה הכנות רבות כל כך לבניית המקדש?

סיכום:



בספר דברי הימים, בניית המקדש תופסת מקום מרכזי ביותר בתיאור מלכות דוד. פרקים רבים עוסקים בהכנות שעשה דוד לקראת בניית המקדש. החל מהעלאת הארון לירושלים, דרך היוזמה לבנות את המקדש, קביעת מקום המקדש, והכנות מעשיות רבות ומפורטות. כך שלמרות שדוד לא בנה את הבית בפועל, הוא עשה כל מה שאפשר למען בניית המקדש. עובדה זו מעידה על חשיבות בניית המקדש בעיני דוד, ומעמידה את המקדש כיסוד משמעותי במלכותו. החיבור אל המקדש מעיד על ההבנה של דוד שמלכותו מחוברת לה' באופן עמוק, ומהווה כלי לביטוי מלכות ה' בעולם.

להרחבה



[מתן על הפרק - דפי לימוד לפרקים כ"ג-כ"ד](#)

[מתן על הפרק - דפי לימוד לפרקים כ"ה-כ"ו](#)

[מאמר מאת הרב יצחק לוי - פועלו של דוד למען המקדש](#)

[מאמר מאת הרב אמנון בזק - קניית גורן ארוונה היבوسی](#)

[שיעור מאת ד"ר נריה קליין על קניית גורן ארנן כתפנית לקראת הכנות לבניית המקדש](#)